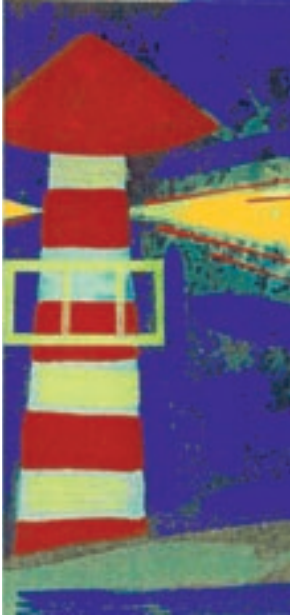

Trafikkfarlege – men får likevel køyre

Helsekrava i førarkortforskrifta er utforma for å ta vare på den allmenne trafikksikkerleiken. Helsepersonellova § 34 pålegg legar, psykologar og optikarar ei meldeplikt til Fylkesmannen dersom førarkort innehavarar ikkje oppfyller helsekrava. I Nasjonal handlingsplan for trafikksikkerhet på veg (2006–2009) blir det vist til at Helseilsynet har erfart at det er ei urovekjande underrapportering av slike tilfelle.

Førarkortforskrifta og Helsedirektoratets retningslinjer for fylkesmennene ved behandling av førarkortsaker (2008) er viktige reiskapar for helsepersonell som skal ta vare på meldeplikta si.

Det er lite kjent i kva grad redusert helse påverkar ulykkesstatistikken. Men at slik påverknad kan redusere køyredugleiken – som følgje av legemiddelbruk, skade eller sjukdom – er likevel openberr. Inntak av vanedannande legemiddel kan føre til at ein ikkje bør køyre bil. Det er særleg viktig å vere klar over at effekten av sovetablettar kan påverke køyreevna i meir enn sju–åtte timar. Det finst likevel ingen tydelege nedre grenser for inntak av legemiddel. Helsepersonellet må gjere individuelle vurderingar og sikre at dei har oppdaterte kunnskarar på området. Det kan vere enklare å slå fast at diabetikarar med tilbakevendande følingar, epileptikarar med anfall, demente som ikkje klarer enkle testar på kognitive evner, og personar med ustabil psykisk lidning, ikkje må køyre bil.

Statens helsetilsyn har i fleire saker avdekt at legar har forsømt plikta dei har til å vurdere om pasientane oppfyller helsekrava i førarkortforskrifta, og at dei ikkje har sendt melding til Fylkesmannen om at helsekrava ikkje er oppfylte. Dette blir blant anna avdekt i tilsynssaker der vi fokuserer på legar som skriv ut vanedannande legemiddel. Alle slike legemiddel påverkar køyreevna, men også andre legemiddel kan redusere køyreevna (sjå pasienthandboka.no).

Ei grunngeving som ofte går igjen når legen har sett bort frå helsekrava i førarkortforskrifta, er at ei inndraging av førarkortet får for store konsekvensar for fridommen til pasienten. Ei slik grunngeving er sjølvsagt ikkje haldbar. Vi ser sjeldnare at tilsynssaker er utløyste ved at legar har oversett sjukdom som årsak til nedsett køyreevne. Helsetilsynet i Hordaland påpeikte dette knytt til psykisk lidning i Medisinalmelding 2004. Den utløyssande årsaka til dette var ein person som køyrde mot køyreretninga på ein motorveg. Helsetilsynet i Vestfold gjennomførte hausten 2008 tilsyn med korleis fleire fastlegar praktiserte meldeplikta i førarkortsaker. Det blei funne avvik ved at verksemder ikkje sikrar at ein tok vare på plikta dei hadde i samband med vurdering, varsel til pasient og melding til Fylkesmannen.

Statens havarikommisjon for transport har i ein rapport etter ei vegtrafikkulykke (2009/02) avdekt at fastlegen til ein yrkes-sjåfør hadde unnlata å melde at føraren ikkje oppfyllte helsekrava i førarkortforskrifta. Kommisjonen konkluderer med at helsestyresmak-tene bør setje i verk tiltak som sikrar at helsepersonell følgjer opp meldeplikta dei har i samband med helsekrava i førarkortforskrifta.

Etter § 56 første ledd i helsepersonellova kan Statens helsetilsyn «gi advarsel til helsepersonell som forsettlig eller uaktsomt overtrer plikter etter denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av den, hvis pliktbruddet er egnet til ... i vesentlig grad å svekke tilliten til helsepersonell eller helsetjenesten». Dersom meldeplikta i helsepersonellova § 34 ikkje blir etterlevd, svekkjer det etter Statens helsetilsyn si vurdering tilliten til helsepersonell. Eit brot på meldeplikta kan derfor føre til at helsepersonellet får ei åtvaring. Dersom vedkomande ikkje rettar seg etter denne åtvaringa, kan ein vurdere å kalle tilbake autorisasjonen, jf. helsepersonellova § 57 andre ledd.

«Statens helse-
tilsyn har i fleire
saker avdekt at
legar har for-
sømt plikta dei
har til å vurdere
om pasientane
oppfyller
helsekrava i
førarkort-
forskrifta, og at
dei ikkje har
sendt melding til
Fylkesmannen
om at helse-
krava ikkje er
oppfylte.»